

Opinionitis

SALVADOR CARDÚS

SOCIÒLEG

Pot semblar fora de lloc que sigui des d'unes pàgines dedicades a publicar opinions que un opinador a temps parcial es dediqui a discutir els excessos que es cometen a l'hora de demanar opinions i d'opinar. En el pitjor dels casos, fins i tot pot semblar que es tracti d'un manifest gremial en contra de l'intrusisme o en defensa d'una certa exclusivitat en el dret a opinar. Però la intenció és ben bé una altra. La meua preocupació és per allò que crec que és un abús, una desmesura i, en definitiva, un malbaratament d'energia intel·lectual –permetin-me el sarcasme– en l'actual sobreproducció d'opinions absolutament banals, desinformades i sense arguments. L'opinió entesa com l'expressió –o l'expansió– d'un gust subjectiu.

D'exemples n'hi ha a balquena. Fa pocs dies, un programa de televisió d'esports –que són productors endèmics d'històries banals– demanava als seus espectadors que opinessin sobre si creien que el Reial Madrid era darrere les insinuacions de dopatge dels jugadors del Barça. Una actitud racional i periodísticament responsable del programa hauria estat investigar el cas i poder informar de si, efectivament, la insidiosa del periodista de la Cope tenia aquell origen o un altre. En canvi, la manca d'informació va ser substituïda per la demanda d'una opinió que, en realitat, només podia ser donada a partir del prejudici. L'única resposta racional hauria estat un "No ho sé". La pregunta era capciosa. Però la gent, dòcil a la crida, gosava opinar des de la ignorància. En el fons, la pregunta era una invitació a exacerbar els prejudicis i sentiments antimadridistes dels espectadors, i les respostes obtingudes no aportaven cap més grau de certesa a la qüestió proposada.

En el cas esmentat podríem considerar que es tractava d'un debat

inofensiu. No n'estic gens segur, però donem per fet que els espais d'esports se situen no pas en el món de la informació sinó en el del *showbusiness* i que els que en són seguidors són conscients que tot plegat no passa de ser una distracció intranscendent. Però, ¿què passa si l'opinió demanada és sobre qüestions de veritable rellevància social i només una gran competència tècnica permet tenir-ne un judici sòlid?

Per exemple, arran de l'accident nuclear al Japó, ¿podem preguntar com si res si la gent creu que és tan greu com el de Txernòbil, o podem demanar que opini sobre si les centrals nuclears catalanes són prou segures o, encara, si està a favor del tancament generalitzat de les centrals nuclears? En aquests casos, ¿quin valor i quin sentit tenen una suma d'opinions desinformades, reduïdes a un percentatge de sí o no? I quines conseqüències produeixen aquestes pràctiques en la conformació d'una opinió pública acrítica? Dit d'una altra manera: ¿és legítim preguntar per allò que se sap que no sabem? ¿Ens atreviríem a sotmetre la decisió de ser intervinguts d'una operació cardíaca a partir d'una enquesta feta entre el públic en general, sense coneixements ni de cardiologia ni de la nostra malaltia?

En aquesta línia argumental, encara voldria fer un pas més cap als estudis d'opinió pública. Quan una enquesta d'opinió ens demana si llogaríem un pis a un immigrant,

quin valor té l'opinió de qui no té cap pis per llogar? Perquè, tot i que hagi pogut respondre que no, ¿no és cert que si tingués el pis i li convingués llogar-lo, el més fàcil seria que li importés ben poc si ho feia a un immigrant o no? En aquest cas, se suposa que la pregunta vol mesurar la xenofòbia.

Però, ¿no és la pregunta mateixa la que és xenòfoba, pel fet de suggerir implícitament una conducta que, d'altra banda, és delictiva?

Tot aquest debat sobre l'opinionitis és tractat d'una manera superba per Gregorio Luri a *L'escola contra el món* (La Campana, 2008). L'autor sosté que l'escola ha contribuït molt a l'expansió d'aquest encaterinament per l'opinió. Sembla que s'ha confós el mètode socràtic amb demanar l'opinió. Però, diu Luri, "Si l'opinió no està recolzada per arguments, fomentar-la és viciar el pensament crític". I aquest és el punt clau. La sobreabundància d'opinions a tots els mitjans de comunicació, amb el pretext de fomentar la "participació", en realitat, el que fa és viciar el pensament crític i contribuir que es confongui el prejudici amb la reflexió. No seria molt millor –aplico l'argumentació de Gregorio Luri– que en lloc de demanar opinions, els programes que es volguessin seriosos demanessin arguments per ajudar a desmentir la fal·làcia relativista que ens vol fer creure que "cadascú té dret a la seva veritat"? L'opinió construïda sobre el sí o el no i sobre si s'està a favor o en contra, convertida en espectacle televisiu per veure qui la diu més grossa, emmascarada sota el pretext de la participació o fins i tot frívolament utilitzada en estudis suposadament científics, és un gran homenatge al pitjor relativisme. Com diu, encara, Gregorio Luri: "Si tots ens llancem a opinar, ¿qui estarà en condicions d'escoltar-nos? ¿I quin és el valor d'una opinió que ningú no escolta?"